

ЕТАПИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РУХУ ТОВАРІВ

Стабільність діяльності торговельного підприємства, зміцнення його позицій на ринку забезпечуються за умови раціонального співвідношення якості і ціни товарів, яке дозволяє не тільки задовольняти потреби споживача, а й формувати довгострокову фінансову стратегію. Все це досягається за допомогою впровадження правильно розробленої облікової та маркетингової політики, що забезпечує накопичення товарів сезонного попиту, безперервну реалізацію товарів покупцям та найбільш повне задоволення їх попиту, здійснення операцій з оптовими (дрібнооптовими) партіями товарів в періоди вигідної торгової кон'юнктури на ринку. Торговельне підприємство за умови жорстокої конкуренції потребує принципово нових підходів до управління товарними запасами, що зумовлює необхідність удосконалення організації їх обліку. Керівники торговельних підприємств зобов'язані створити необхідні умови для правильної організації та ведення бухгалтерського обліку і забезпечити виконання основної функції обліку: надання користувачам достовірної, неупередженої, оперативної інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. Суб'єктами організації бухгалтерського обліку є керівники підприємства – директор та головний бухгалтер, об'єктом – обліковий процес, праця виконавців, організаційне, інформаційне, технічне забезпечення обліку, тобто система бухгалтерського обліку. Проблема організації обліку на кожному торговельному підприємстві полягає у встановленні на запровадженні такої сукупності правил, реалізація яких забезпечила б максимальний ефект від ведення обліку товарних запасів.

В ході вибору підходів до організації бухгалтерського обліку слід дотримуватись основних положень маркетингової політики підприємства, яка включає чотири розділи: товарну політику (комплекс маркетингових заходів і дій з впливу на ринок, спрямованих на підвищення конкурентних позицій фірми); цінову політику (комбінацію різних видів цінової поведінки на ринку, визначення цінової стратегії та цінової тактики); збутову політику (планування і формування каналів збуту товарів) та політику просування (планування та здійснення комплексу заходів, спрямованих на просування товару на ринок (реклама, гарантійне обслуговування)).

Для прийняття виважених управлінських рішень відповідно до обраної стратегії розвитку підприємства управлінському персоналу необхідно правильно організувати процес обліку товарів на торговельних підприємствах, вирішити такі завдання обліку, які забезпечують контроль за укладенням та виконанням договорів про повну матеріальну відповідальність з матеріально відповідальними особами; документальним оформленням операцій з надходження, розміщення та вибуття товарів; станом та дотриманням норм та правил організації зберігання товарів; проведенням в установленому порядку інвентаризації та вибіркової перевірки наявності товарів і своєчасним відображенням в бухгалтерському обліку результатів цих інвентаризаційних перевірок; визначенням фінансового результату від реалізації товарів; застосуванням засобів автоматизації обліково-обчислювальних робіт з використанням програм складського обліку; правильності розкриття інформації про товарні запаси в первинних документах, облікових регістрах та формах фінансової звітності; запобігання негативних результатів господарської діяльності торговельного підприємства.

На сьогоднішній день для виконання наведених вище завдань потрібно належно організувати облік товарів на торговельних підприємствах. Організація обліку товарів включає три основні етапи: 1) методичний, 2) технічний, 3) організація роботи облікового апарату.

На першому етапі організації здійснюється вибір системи певних способів та прийомів, в основі яких лежать документування, інвентаризація, використання синтетичних та аналітичних рахунків, застосування методу подвійного запису, оцінка майна та зобов'язань, калькулювання, бухгалтерський баланс та звітність. На цьому етапі, здійснюється вибір конкретного застосування елементів методу бухгалтерського обліку, а саме: проводиться комплекс заходів, які забезпечують організацію первинного документування операцій, пов'язаних з надходженням, розміщенням та вибуттям товарів; встановлення строків та порядку проведення інвентаризації товарів на підприємстві; вибір методу оцінки товарів при надходженні та вибутті; вибір номенклатури рахунків (робочого плану рахунків) бухгалтерського обліку і розробка структури субрахунків та аналітичних рахунків товарів, доходів і витрат від вибуття товарів; вибір і затвердження переліку типових господарських операцій щодо відображення в обліку транспортно-заготівельних витрат, витрат на зберігання та внутрішнє переміщення, нарахування та списання торговельної надбавки; проведення уцінки та дооцінки товарів, виявлення надлишків, недостач і пересортування товарів, повернення бракованих товарів продавцю; визначення переліку та форм внутрішньої звітності і джерел інформації для їх заповнення.

Другим етапом є технічний, який передбачає вибір форми обліку, що найбільше відповідає галузі, організаційно-правовій формі та розміру даного підприємства. Він полягає у виборі способу обробки облікових даних – некомп'ютеризованого та комп'ютеризованого; розробці переліку і форм облікових реєстрів; встановленні порядку здійснення записів в реєстрах і перенесення даних в реєстри.

Третій етап полягає в організації роботи облікового апарату, тобто організації управління бухгалтерської служби. Він включає: встановлення найбільш економної і найбільш зручної загальної системи обліку (облік централізований або децентралізований); встановлення інформаційних зв'язків між бухгалтерією та підрозділами підприємства; визначення оптимальної структури облікового апарату; організація матеріального, інформаційного і технічного забезпечення; організація архіву бухгалтерських документів; організація безпеки та захисту облікової інформації.

Залежно від обсягів облікових робіт керівник підприємства може організувати бухгалтерський облік за такими схемами: заснувати бухгалтерію як структурний підрозділ, який очолює головний бухгалтер; ввести в штат посаду бухгалтера; передати на договірних засадах ведення бухгалтерського обліку централізованій бухгалтерії відповідної організації; вести бухгалтерський облік особисто. На сьогоднішній день форма організації бухгалтерського обліку, як заснування бухгалтерії на чолі з головним бухгалтером, залишається однією з найпоширеніших, оскільки вона має значні переваги, передусім, це: чітке визначення обов'язків і завдань кожного з працівників бухгалтерії; кількість працівників визначається і контролюється керівником (власником) підприємства; за наявності відповідних знань у штатних облікових працівників існує можливість зменшити витрати на оплату праці юристу та фінансовому директору.

Для забезпечення стійкості асортименту та ритмічності здійснення торгово-технологічного процесу перед суб'єктом ведення бухгалтерського обліку товарів слід поставити такі завдання: 1) правильне і своєчасне документальне оформлення операцій з надходження і відпуску товарів; 2) забезпечення суцільного, безперервного, достовірного та оперативного відображення даних про господарські операції щодо надходження та вибуття товарів; 3) контроль за збереженістю товарів в місцях їх зберігання на всіх етапах їх руху; 4) своєчасне виявлення непотрібних і надлишкових товарних запасів з метою їх можливого подальшого продажу або виявлення інших можливостей залучення їх в оборот; 5) дотримання відповідності даних синтетичного обліку даним аналітичного обліку на початок кожного місяця; 6) дотримання відповідності даних складського обліку і оперативного обліку руху товарних запасів в підрозділах підприємства даним бухгалтерського обліку; 7) проведення аналізу ефективності використання товарних запасів.

На формування облікової політики торговельного підприємства впливає ряд факторів: форма власності та організаційно-правова форма підприємства; організаційна структура управління та наявність структурних підрозділів і їх економічні взаємозв'язки; масштаби діяльності підприємства; інфраструктура ринку; вплив інфляційних процесів; стратегія фінансового розвитку; система ціноутворення; матеріально-технічна база; організація постачальницько-збутової діяльності підприємства; структура бухгалтерської служби та розподіл обов'язків між обліковими працівниками тощо. Для задоволення інформаційних потреб управлінського персоналу вважаємо за доцільне в Наказі про облікову політику в частині методичної складової передбачити такі об'єкти: методи оцінки при надходженні та вибутті товарів; облік транспортно-заготівельних витрат; порядок нарахування та списання торговельної надбавки; порядок проведення уцінки; порядок надання знижок та повернення товарів неналежної якості.

Для запобігання знеціненню вільних грошових коштів підприємства в умовах фінансової нестабільності інструменти облікової політики здатні гарантувати високу достовірність та інформативність звітних даних про надходження, розміщення та вибуття товарів, оптимізацію оподаткування й прийняття обґрунтованих рішень відповідно до обраної маркетингової політики підприємства. Перспективами подальших досліджень є розробка внутрішньої звітності щодо ефективності реалізації товарів за різними каналами їх збуту.